

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

De multă vreme Ortodoxia, prin spiritualitatea și teologia ei, nu se mai limitează la perimetrul creștinismului răsăritean ci fascinează, deopotrivă, credincioși din spațiul apusean al Europei, precum și de pe întreg mapamondul. Fenomenul acestei răspândiri se datorează, în bună măsură, și experienței pe care au trăit-o și mai apoi au împărtășit-o diverși creștini occidentali convertiți la Ortodoxie. Unul dintre ei este Mitropolitul Kallistos Ware, monah și profesor universitar, un creator de punți între cultura occidentală și credința ortodoxă, prin a cărei misiune, desfășurată de zeci de ani în lumea anglofonă, Ortodoxia a devenit mai cunoscută și, prin aceasta, cuceritoare.

Născut în 1934 din părinți anglicani credincioși, Timothy Ware a manifestat de timpuriu interes pentru Ortodoxie și aceasta nu atât prin intermediul vreunor lecturi sau întâlniri decisive cât grație contactului cu Sfânta Liturghie. Pe vremea când studia la Oxford limbile clasice și teologia i-a cunoscut pe învățatul preot Vasili Krivoșein, monah athonit și viitor mitropolit al Belgiei,

și, devenind membru al Asociației ortodoxe Sfinții Alban și Serghie, pe părintele Lev Gillet și profesorul Nikolai Zernov, prin conferințele cărora Ortodoxia îi devine tot mai cunoscută.

În 1958, la vârsta de 23 de ani, se convertește la Ortodoxie, intrând sub jurisdicția Patriarhiei ecumenice. Următorii ani sunt dedicați aprofundării noii credințe îmbrățișate, prin studiu și diverse călătorii în Răsărit. În 1964 își susține teza de doctorat la Universitatea din Oxford cu o temă legată de personalitatea lui Eustratie Argentis și Biserica greacă în perioada turcocrăției. Manifestă totodată un interes sporit pentru teologia Sfântului Marcu Ascetul. Vizitează Muntele Athos, Ierusalimul, Insula Patmos. Aici îl cunoaște pe cuviosul Amfilohie Makris (†1970), unul din marii Bătrâni ai veacului XX, care îi devine duhovnic, marcându-i hotărâtor destinul. În Patmos se va și călugări, ca o încununare a unui parcurs spiritual, primind numele Kallistos, în cinstea sfântului patriarh Calist Xantopol al Constantinopolului.

În 1965 arhiepiscopul grec al Marii Britanii, Atenagoras al II-lea, îl va hirotoni diacon. Un an mai târziu va fi hirotonit preot, începându-și simultan cariera universitară la Oxford cu un domeniu de activitate privind studierea Răsăritului ortodox, poziție pe care o va deține 35 de ani, până la pensionare. „La catedra sa din Oxford, îmbrăcat în haină monahală și purtând metanii în mână,

Părintele Kallistos Ware impresiona prin rigoarea științifică a prelegerilor sale și prin convingerea sa creștină profundă. Această îmbinare dintre știință și spiritualitate explica și atracția pe care universitarul-monah o exercita asupra tinerilor studenți” (Mitropolitul Daniel al Moldovei și Bucovinei, „Cuvânt înainte” la Episcop Kallistos Ware, *Orthodoxia, calea dreptei credințe*, Ed. Trinitas, Iași, 1993, p. 5).

În 1982 este hirotonit episcop, ocupând scaunul onorific al Diokleei din Asia Mică (Patriarhia ecumenică), în fapt îndeplinind oficiul de vicar al arhidiecezei grecești din Marea Britanie. În anul 2007 devine mitropolit prin ridicarea diecezei de Diokleia la rangul de mitropolie. În tot acest timp va sluji la Oxford și, alături de alte două personalități ale vieții bisericești contemporane, mitropolitul Antonie de Suroj și arhimandritul Sofronie Saharov, va da o mărturie convingătoare, pe teritoriul britanic, despre măreția Ortodoxiei. Cei trei se bucură astăzi de o recunoaștere universală.

Spiritualitatea răsăriteană, prin continuitatea Tradiției, prin frumusețea Liturghiei, prin valoarea rugăciunii lui Iisus și experiența martiriului, a constituit o preocupare de durată pentru mitropolitul Kallistos. Și-a canalizat o parte din muncă în direcția popularizării iconografiei Bisericii, prin traducerile din limba greacă a Triodului și a Mineelor, dar mai ales spre aprofundarea literaturii isi-

haste, prin studierea și traducerea în limba engleză a *Filocaliei*. Genul acesta de literatură a devenit astfel accesibil unor pături largi și, potrivit mitropolitului Kallistos, citat de Maxime Egger, „adevărata epocă a Filocaliei este mai degrabă secolul nostru decât cel de al XVIII-lea... Iar cei ce citesc și practică *Filocalia* nu sunt, cei mai mulți, nici universitari, nici teologi calificați sau specialiști bizantinologi, ci oameni simpli care nu cunosc, în general Ortodoxia, și poate nici chiar prea multe despre trăirea vie a credinței creștine, dar sunt pur și simplu interesați de viața Duhului” (Maxime Egger, „Introducere” la Kallistos Ware, *Împărăția lăuntrică*, Ed. Christiana, București, 1996, pp. 13-14). Deopotrivă tradițională și deschisă, viziunea duhovnicească a mitropolitului Kallistos încântă prin atitudinea ei echilibrată și luminoasă.

În volumul de față mitropolitul Kallistos abordează problema mântuirii din perspectiva tradiției ortodoxe și în contrapondere, oarecum, cu doctrina protestantă. Creștinul nu are certitudinea mântuirii ci doar nădejdea dobândirii ei, aspect ce implică modul sinergiei – respectiv al conlucrării dintre harul dumnezeiesc și libertatea umană. Mântuirea se dobândește în Biserică, ceea ce înseamnă că ea nu are un caracter izolat ci unul comunitar, interpersonal. Însă ea nu are doar implicații eclesiale, ci și sociale și chiar cosmice, câtă vreme Mântuitorul Iisus Hristos, Logosul cel veșnic, este cheia și împlinirea întregii creații.